

MANIFEST VOOR NIEUWSGIERIGHEID

INTERNATIONALE CULTURELE SAMENWERKING KENT GEEN GRENZEN

Het culturele veld in Nederland is zich in toenemende mate bewust van ingrijpende geopolitieke veranderingen en ontwikkelingen in de wereld. Dit bewustzijn uit zich in deelname aan internationale activiteiten. Andere landen en culturen vormen nieuwe inspiratiebronnen. In de sector ontwikkelingsamenwerking (OS) bestaat al jaren culturele samenwerking met Afrika, Azië en Latijns Amerika en de belangstelling hiervoor is groeiende. Tegelijkertijd is het Nederlandse politieke en publieke debat sterk gericht op de eigen Nederlandse identiteit en samenleving.

NIEUWSGIERIGHEID ALS BASIS

Als Nederland aansluiting wil houden bij mondiale ontwikkelingen, zal het de luiken open moeten zetten. Dit manifest roept op tot synergie tussen en intensivering van het Internationaal Cultuur Beleid (ICB) en het beleid voor Cultuur en Ontwikkeling (C&O). Dit om in eigen land een open en nieuwsgierige houding naar de wereld - met alle culturele verschillen en conflicten die daarbij horen - te bevorderen. Niet alleen om 'Nederland op de kaart te zetten', maar vooral ook vanuit pionierszin, betrokkenheid bij de wereld, nieuwsgierigheid naar nieuwe mondiale verhoudingen, en vanuit het besef dat het Nederlandse debat onvruchtbaar blijft zonder de verhelderende confrontatie en uitwisseling met mensen in andere landen en culturen.

INTERNATIONAAL CULTUURBELEID

In het Nederlandse culturele veld groeit het besef van de kracht van de culturele dialoog en het belang van het doorbreken van stereotypen in de wederzijdse beeldvorming. *Cultural diplomacy*, op te vatten als 'voortzetting van de traditionele diplomatie met andere middelen' zou een steviger plaats mogen krijgen in de Nederlandse buitenlandpolitiek. En wat dat 'op de kaart zetten' betreft: wie aandacht voor zichzelf wil, doet er goed aan eerst belangstelling voor de ander te tonen. Goede relaties zijn altijd gestoeld op wederkerigheid. Het uiteindelijke culturele, economische en politieke belang van Nederland is het beste gediend met een beleid dat zich werkelijk opent voor andere culturen en kunstuitingen.

CULTUUR EN ONTWIKKELINGSBELEID

'De Nachtwacht' van REMBRANDT en 'De aardappeleters' van VINCENT VAN GOGH vormen een deel van onze culturele identiteit. Wie het cultureel erfgoed van een land verwoest, tast ook de geschiedenis en identiteit van een samenleving aan. Denk alleen maar aan het opblazen van de Bamyán Boedha's in Afghanistan (2001) of het plunderen van het Nationaal Museum in Bagdad (2003).

Cultuur betekent veel in een land dat in de problemen is. Ook in een land waar een oorlog woedt is behoefte aan kunst en cultuur. Denk aan acteurs die stukken opvoerden tijdens de oorlog in Sarajevo en dichters die tijdens de Amerikaanse tapijt bombardementen in Vietnamese schuilkelders gedichten schreven. Mensen die leven in conflict en post-conflict situaties zijn gebaat bij artistieke verbeelding en kritische analyses van geziene en ongeziene gebeurtenissen. Kunstzinnige interventies kunnen gunstig werken bij conflictpreventie. En ook in vreedstijd is de kritische houding van kunstenaars hard nodig.

Samen met de Scandinavische landen is Nederland pionier op het gebied van Cultuur en Ontwikkeling. Sinds de jaren negentig kent Nederland een speciaal cultuurprogramma van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, met prioriteiten als het behoud van cultureel erfgoed en het versterken van de plaatselijke culturele sector. Nederland is internationaal gezien gidsland en een van de belangrijkste financiers op het C&O terrein.

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

De tijden zijn sinds de start van het ICB en C&O-programma drastisch veranderd. Politiek en cultureel staan mondiale verhoudingen op scherp. Internationale culturele samenwerking is urgenter dan ooit. Aandacht voor cultuur is onmisbaar bij de opbouw van democratische samenlevingen. In de meeste landen in Afrika, Azië, Latijns-Amerika en de Cariben ontbreekt het geld om culturele instellingen en artistieke activiteiten te ondersteunen. Daarom zijn culturele organisaties aangewezen op buitenlandse steun bij het ontwikkelen van infrastructuur. Dergelijke samenwerking leidt tot culturele projecten die alle betrokkenen kennis opleveren en voor wederzijds begrip zorgen.

Internationale culturele samenwerking van OCW en OS dient beleidsmatig geïntegreerd en gebaseerd te worden op een overkoepelende 'nieuwsgierigheidsvisie' op cultuur. 'Nieuwsgierigheidsbeleid' is gebouwd op goede relaties, uitgebreide netwerken, gedegen kennis en wederzijds respect. De instellingen die deze oproep onderschrijven, zijn bereid een werkelijk internationaal cultuurbeleid op te zetten. Een praktijk die meer op wederkerigheid is gericht dan op export; meer op uitwisseling dan op eenzijdig 'zenden'; meer op langdurige samenwerking dan op incidentele activiteiten en meer op de hele wereld dan op slechts een klein (westers) deel.

OPROEP

Wij roepen cultuur- en ontwikkelingsorganisaties en de ministers PLASTERK en KOENDERS en Staatssecretaris TIMMERMANS op in het bestaande cultuurbeleid, meer ruimte te scheppen voor intensieve uitwisseling met mensen en organisaties in Afrika, Azië en Latijns Amerika, en voor langdurige internationale samenwerking tussen culturele instellingen en ontwikkelingsorganisaties. Alleen dan kan een *werkelijk internationaal cultuurbeleid* ontstaan.

AANBEVELINGEN

Maak binnen C&O-, HGIS- en Cultuurnota-programma's ruimte voor projecten waarin cultuur- en OS-organisaties samenwerken: een nieuwsgierigheidsprogramma.

Geef daarbinnen prioriteit aan projecten die bijdragen aan de opbouw van lokale capaciteit, de vorming van internationale netwerken en aan (meerjarige) samenwerkingen. Integreer gemeenschappelijk erfgoed in dit beleid: een gedeeld verleden vormt een belangrijk gezamenlijk perspectief en aanknopingspunt voor uitwisseling.

Stimuleer de uitwisseling van expertise tussen culturele organisaties in Nederland en de rest van de wereld, met name in Zuid Amerika, Afrika en Azië. Organiseer en faciliteer verkenningen en onderzoek naar culturele ontwikkelingen in de wereld en stimuleer de presentatie van kunst en cultuur uit alle delen van de wereld in Nederland.

Zorg voor voldoende zichtbaarheid van deze projecten, onder meer door een jaarlijkse Nieuwsgierigheidsprijs en strategische samenwerking met verschillende mediapartners.